

" Z B I R A L E C "

M a j 2008, Letnik VII

številka
15

Četa v celoti in eden več!
Spominski znak notranjih zadev
Generalska zvezda - NOB
Bajoneti 3. zadnji del
Oznaka Gozdne Narodne Milice
Uniforme, kovanci, oznake ZDA
Bajoneti 3. zadnji del

Lovski bataljon št. 7 (k.u.k. Feldjaegerbataillon Nr.7)

Lastnik uniforme na sliki g. **Klement Mal**

Slika: Prva stran

Foto: Željko Acalinovič

Ponazoritvene skupine, ki obujajo spomine na vojne dolgoletno tradicijo. V Sloveniji se ukvarjajo predvsem z obdobjem srednjega veka in I. svetovne vojne. Pri nas z izjemo skupine IR 31 in društva Triglav, ki ponazarjata bitke iz II. svetovne vojne ni pravih ponazoritvenih skupin ki bi, tudi z pirotehničnimi efekti, uprizarjale prave spopade kakršnega smo pred nedavnim videli v Pivki.

Tokrat predstavljamo uniformo desetnika 7. lovskega bataljona Avstro – ogrske armade.

Bataljon je imel sedež v Kanalu ob Soči, naborno območje pa na gorenjskem in dolenskem. Bataljon se je do jeseni 1915 boril v Galiciji in v Karpatih nato pa na soškem bojišču na Doberdobski planoti in na Krasu. Sodeloval je v ofenzivi na Tirolskem 1916 in tam tudi dočakal konec vojne. V njem je maja 1918 služilo 52% Slovencev.

Težnja ponazoritvenikov je, da je uniforma in čim več opreme čim boljša replika. Originalnih uniform je škoda, saj je velika nevarnost poškodb materiala.

Pričujoči posnetki prikazujejo desetnika v bojni uniformi iz obdobja 1917 – 18. Bluza modre barve je narejena iz platna in je del letne uniforme. Avstrijci so modro barvo zamenjali z zeleno šele konec leta 1915. Na ovratniku so epolette katerih barva določa polk ali rod vojske in zvezdice, ki predstavljajo čin. Hlače in kapa so del klasične zimske uniforme in so izdelane iz volnene tkanine.

Z B I R A T E L J I !!!

Naslov združenja je:

ZZVIS

g. Martin Leskovar

Cesta v Mestni log 40b, 1000 Lj.

Internetni naslov ZZVIS je:

www.zdruzenje-insignij.si

Elektronska pošta ZZVIS je:

zzvis@email.si

Davčna številka ZZVIS je :

26263955

Transakcijski račun ZZVIS je odprt na novo pri Poštni Banki Slovenija št. je :

90672-0000169520

upravni odbor ZZVIS ❖

Pridružite se
nam
Postanite
član ZZVIS

!! P O Z O R !!
PROSIM za sliko
za naslovnico št. 16

Na kapi so poleg kokarde z inicijalkami cesarja še značke enot (armad, korpusov, divizij, polkov, bataljonov in rodov), dogodkov (spominski znaki) ali znaki z domoljubno vsebino (patriotika). Pas je nadomestni (Ersatz) in nima značilne kovinske sponke z dvoglavim orlom. Naramke so naramnice telečnjaka in se lahko nosijo samostojno kot »optrtači«. K opreми sodi še lopatica v toku, plinska maska, čutarica, torbica-krušnjak za kruh, tobak in osebne predmete, ter nabojnici za puško.

Vojak je oborožen z kratko verzijo puške tipa 95 in pripadajočim bajonetom. Dolge repetirne pet strelne puške »Manliherice« kal. 8mm so bile namenjene pehoti, kratke planincem, lovcem in tehničnim enotam, karabinke pa konjenici, pratežu in topništvu. ❖

ponazoritvenik **Klement Mal**

Dva nova našitka v SV

Na PSSV v POVC (*Poveljniški center*) deluje tudi oddelek za VLZO (*Vojaško letalstvo in zračno obrambo*), ki zagotavlja tudi NZOC (*Nacionalni zračni operativni center*) z dežurnimi organi iz sestave oddelka.

Za označitev pomembnosti NZOC-a so si pripadniki oddelka izdelali tudi svoj znak in našitek, ki označuje pripadnost organov, ki delujejo v okviru tega centra.

Znak je oblikoval v prvotnem zgledu por. Boris Umek iz PSSV. Prvotni znak je imel v ozadju ptice ujede še stiliziran meč v pokončni drži, ter namesto napisa NZOC je bil napis Oddelek za VLZO. Podlaga je bila v osnovi bolj zelena.

Znak je preoblikoval v drugo podobo švod Mitja Močnik za vajo Natinads EWTP, kjer je bil naprej predstavljen v dokumentih vaje. Preoblikovan znak je dobil podobo kot je zdaj našitek.

Barvno podobo našitka za bojno uniformo SV v obliki ščita pa je podal por Boris Bole in jo seveda potrdili tudi ostali pripadniki oddelka za VLZO. Vezenje našitkov je izvedlo podjetje Vezenje Ercigoj d. o. o. iz Ljubljane.

V prvem naročilu je izdelanih 30 barvnih našitkov okroglih za kombinezon pripadnikov letalskih sil SV in 30 našitkov v obliki ščita z barvami, ki se ujemajo za barvni maskirni odtenek bojne uniforme SV. Okrogel našitek se nosi na kombinezonu na desni strani prsi, našitek v obliki ščita pa na desnem rokavu bojne uniforme ali kombinezona. ❖

Našitek NZOC 1

Oblika:

- ✳ okrogla

Dimenzije:

- ✳ premer 98mm

Barve:

- ✳ modra, sinje modra, rumena, rdeča rjava, oker, siva in svetlo zelena

Našitek NZOC 2

Oblika:

- ✳ oblika ščita

Dimenzije:

- ✳ 82mm x 87mm

Barve:

- ✳ črna, siva, bordo, temno zelena

Pripravil: švod Mitja Močnik

Četa v celoti in eden več!

Med legionarji, ki so se naučili vožnje je bil tudi Fischer, mlad 18-letni Avstrijec, ki ni imel več očeta. Njegova mati je dosegla, da je bila njegova pogodba razveljavljena, kajti v Legiji je pravilo, da v kolikor mlad angažiran fant prikrije svojo starost in ne pove, da še nima 18 let, ga na prošnjo staršev pošljemo domov. Fischerja smo torej črtali z mojega spiska.

V trenutku, ko smo se na železniški postaji v Sidi-bel-Abessu spravljali na vlak, sem opazil tega mladeniča, kako se je motovilil okoli vagonov in šel skrivalnice. **»Kaj vendar delaš tukaj? Kaj ne veš, da tvoja mama zahteva, da se vrneš in da ne spadaš v mojo enoto?«** on pa odgovori **»Oh, gospod poročnik, pustite me, da grem zraven. Nočem se vrniti k mami!«** Naredil sem se, kot da me ne zanima več, toda na obali v Mers-el-Kebiru sem ga videl, kako se je smukal okoli zabojev, ki smo jih natovarjali. **»Pa kaj res na vsak način hočeš z nami? Veš, Indokina je lahko zelo nevarna.«** on pa **»Ja, ja, gospod poročnik, vzemite me s sabo!«** - **»Prav, počakaj, da z ladje odidejo nosači, potem boš ti natovoril en zaboj in šel z njim na ladjo.«** Počakal sem, da smo prešli Sueški kanal, od tam se ni dalo več nazaj in sem poslal polkovniku Gaultieru telegram. **»Imamo enega moža odveč. Slepi potnik Fischer. Kaj naj z njim?«** Odgovor, kot sem

pričakoval, je prišel takoj: **»Priključite ga svoji četi.«** In tako sem lahko v Saigону najavil nejevernemu majorju Lalu, ko nas je sprejel: **»Četa je v celoti in eden več!«**

Štiri leta po tem sem ponovno videl Fischerja v bolnici v Hanoju. Bil je hudo ranjen, krogle so ga prerešetale, ko je kot prostovoljec padalec skakal na Dien Bien Phuju.

Mnogo let po tem, ko je g. Cibic že odložil uniformo legije, ga je obiskala priletna gospa in mu prinesla v dar kip mladega legionarja. Predstavila se je kot gospa Fischer.

Kot zbiratelj predmetov Tujske Legije, je tudi ta bista mladega Fischerja našla mesto v moji bogati zbirki – zbirki Milana Križmana. ❖

Vir: Spomini Slovenca v Tujski Legiji

Milan Križman

SLOVENSKA VOJSKA

SPOMINSKI ZNAK OB 40. OBLETNICI NOTRANJIH ZADEV

Kmalu po vojaškem napadu sil osi Nemčije, Italije in Madžarske na Kraljevino Jugoslavijo, se je na okupiranem ozemlju Slovenije, začel organizirani odpor proti okupatorju pod okriljem Protiimperialistične fronte slovenskega naroda oz. **OF**. Ob množičnem razmahu **OF** je bila ustvarjena podlaga za razvoj partizanstva na slovenskem, tako da so že v polletnih in jesenskih mesecih 1941 leta nastajale partizanske enote, borbene skupine v mestih ter je bila istočasno ustanovljena Varnostno obveščevalna služba – **VOS**. Vzporedno z nastankom partizanskih enot je nastala potreba po zaščiti in organiziranju prebivalstva po vaseh. Na podlagi tega se je pristopilo k organizaciji »vaških zaščit«, vendar so se te kmalu z odlokom Izvršnega odbora **OF** in glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet preimenovala v **Narodno zaščito (NZ)**, ki se je organizirala na celotnem okupiranem območju Slovenije, z nalogo preprečevanja aretacij, preseljevanja, požiganja, drugih nasilnih dejanj, boj proti domačim izdajalcem in pomoč partizanskim enotam.

Z razvojem **NOB-a** in širjenjem narodne oblasti se je pojavila potreba po enotni organizaciji oz. reorganizaciji navedenih enot, na podlagi katere je bil dne 19. 2. 1944 na Prvem zasedanju **Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS)** v Črnomlju sprejet sklep, da se v sklopu **SNOS-a** ustanovi »odsek za notranje zadeve«. Na podlagi tega sklepa je bil z Odlokom dne 12. marca 1944 ustanovljen Odsek za notranje zadeve, v katerega so bili med ostalim vključeni pripadniki Varnostno-obveščevalne službe (**VOS**), ki je z dne 19. 2. 1944 prenehala delovati in pripadniki narodne zaščite oz. je narodna zaščita prešla iz vojaškega poveljstva pod poveljstvo **ONZ**. Dne 13. maja 1944 je bila v Drvarju ustanovljen Oddelek za zaščito naroda (**OZNA**). V tem letu so bile na območju Slovenije ustanovljene brigade.

Vojske državne varnosti (**VDV**), ki so bile operativne enote **ONZ**:

- ✳ prva (15/3), ki je delovala na območju 7. korpusa (Ljubljanska pokrajina in Dolenjska);
- ✳ druga (28/4), ki je delovala na območju 9. korpusa (Primorska in Gorenjska);
- ✳ tretja (25/8), ki je delovala na območju 4. operativne zone (Štajerska in Koroška) in
- ✳ četrto pa so sestavljali vsi kurirji TV relejnih postaj.

Vse štiri brigade so sestavljale prvo slovensko divizijo **VDV**, katere naloga je bila med ostalim varovanje osvobojenega ozemlja, političnih vodstev, oblastnih organov in njihovih institucij in je z 3.12.1944 bila preimenovana v 1. slovensko divizijo **Korpusa narodne obrambe Jugoslavije (KNOJ)**. Tako je bilo pod **ONZ** vključenih cca 4000 pripadnikov **NOB**.

V spomin na ustanovitev oz. ob 40. letnici ustanovitve organov za notranje zadeve (**ONZ**) v Sloveniji in Jugoslaviji je bila dne 13. maja 1984 leta v Kadetski šoli (Tacen–Ljubljana) organizirana velika proslava, katere so se udeležili še vsi živeči borci, ki so bili med narodnoosvobodilno borbo (**NOB**) v Sloveniji pripadniki varnostno obveščevalne službe (**VOS**), odseka za notranje zadeve **ONZ**, enot vojske državne varnosti (**VDV**), narodne zaščite (**NZ**), **OZNE** in Zaščitne enote vojno – političnega vodstva **POS** oz. skupaj cca. 3.500 borcev in cca. 2.000 ostalih gostov.

Ob tej priliki so vsi ti pripadniki dobili spominske znake.

Spominski znak je izdelan iz kovine, v srebrno patinirani barvi, v obliki nepravilnega kroga, ki je na njegovem najširšem mestu širok 3,75cm in visok 3,55cm. Na sprednji strani znaka, ob njegovem levem obodu je venec lipovih listov. Na sredini znaka so napisi oz. kratice v štirih vrstah **ONZ/VDV/NZ/OZNA** in pod njimi letnica **1944-84**, na njegovi desni strani pa je upodobljena zvezda, v kateri je številka 40 in poleg nje še tri obrisi zvezd, ki skupaj simbolizirajo 40. obletnico. Pod zvezdami je upodobljen stiliziran **Triglav**, kot simbol **OF**.

Znak ni oštevilčen in se je podeljeval pripadnikom **NOB-a** z trakom rdeče barve širine 13mm, ki je prilepljen na zadnji strani, v obliki kraka dolžini 57mm oz. 45mm v vidnem območju izpod znaka. Znak se pripenja s sponko, ki je pritrjena na zadnji strani.

Slika 1 (z trakom)

Znak je oblikoval Sašo Poschl, zaposlen kot arhitekt na **RSNZ SRS**. Izdelano in podeljeno je bilo 3.500 znakov, od katerih okoli 100 brez rdečega traku, ki so bili razdeljeni kot priznanje in zahvala delavcem **ONZ**, ki so sodelovali pri organiziranju in izpeljavi proslave. Znaki so bili izdelani v Aurea Celje. Poleg osnovnih znakov je bilo izdelano 150 kompletov. Posamezni komplet so sestavljali trije znaki v **zlati**, **srebrni** (patinirani) in **bronasti** barvi, brez rdečega traku in so se nahajali v ličnih modrih škatlah. Te kompleti so se uporabili kot reprezentančna darila in so bili razdeljeni med vabljenе goste (vodilne osebnosti **NOB**-a na Slovenskem, nosilcem najvišjih družbenopolitičnih funkcij, najvišjim vodstvenim delavcem **ONZ**, **JLA**, **SLO** in **DS**, ki so bili istočasno udeleženci **NOB**).

Slika 2 (komplet)

Poleg spominskega znaka so bili izdelani kompleti značk. Posamezni komplet so sestavljale značke v **zlati**, **srebrni** in **bronasti** barvi. Značke imajo enak motiv kot ga ima sam znak in so širine 18mm ter višine 17,5mm. Pripenjajo se z iglo, dolžine 30mm, ki je pritrjena na zadnji strani značke. Značke so se prodajale vsem udeležencem proslave.

Slika 3 (značke)

Poleg značk pa so na svoj račun prišli tudi filatelisti oz. zbiratelji FDC kart, ker je ob tej priložnosti organizacijski odbor izdal lično izdelano spominsko dopisnico tiskano na debelejšem papirju golobje-sive barve (barva takratne uniforme milice), velikosti 15 x 10cm. Na levi polovici sprednje strani je v črni barvi natiskan znak (kot je prvotni kovinski znak) v velikosti 50 x 47mm. Nad znakom je napis z velikimi črkami **OZNA – 13. 5. 1944**, pod znakom pa **PROSLAVA 40 – LETNICE**. Na vseh spominskih dopisnicah je na običajnem mestu prilepljena znamka preko katere je udarjen ročni žig v modri barvi, premera 33mm, v katerem je enak motiv znaka, vendar s to razliko, da na mestu, kjer bi moral biti stiliziran Triglav stoji napis **TACEN, 12. 5. 1984**.

Slika 4 (dopisnica)

Viri:

- ✳ Dokumenti VOS, OF, NZ in pravosodja 1941-1945, Jože Čertalič, RSNZ SRS, Ljubljana 1976
- ✳ Zbornik fotografskih dokumentov o razvoju in delovanju VOS OF Slovenije 1941-1944, RSNZ SRS, Lj. 1984
- ✳ Narodnoosvobodilna vojna na slovenskem 1941-1945, več avtorjev, VZI JLA in IZDG, Ljubljana 1976
- ✳ Partizanska odlikovanja, znaki in medalje, Janez J.Švajncer, Muzej narodne osvoboditve Maribor, Maribor 1985
- ✳ Vabilo na proslavo ob 40 letnici, Organizacijski odbor, Ljubljana 1984
- ✳ Osebni arhiv

Gortan Simončič

Zapisano po virih, ki jih hrani avtor. Članek je bil objavljen tudi v Vojno zgodovinskem zborniku, ki ga izdaja vojni muzej Logatec (št 20/2005, str.91) ❖

!!! P O M O Č !!!

Prosim vse zbiratelje, da pošiljajo čim več tem, ki so zanimive za delo zbirateljev, slik o raznih zbirkah in sejnih za objavo v naslednjem »**ZBIRALCU**« št. 16. Če je le možno, da pošljete prispevke, slike in ostalo na CD-ju ali na naš email naslov zzvis@email.si zaradi lažje obdelave in poznejše objave v našem glasilu. **Vsi, ki še morebitno niste plačali članarine za leto 2008 Vas naprošamo, da to čim prej storite saj za naše nemoteno delo potrebujemo finančna sredstva. H V A L A !!**

COLLECTA 2008

2. mednarodno srečanje v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču

COLLECTA 2008

Dejan

kjer so bili predstavljeni izbrani eksponati. Na ogled so bile tudi telefonske kartice s slovenskimi gradovi in številni militaristični predmeti, med katerimi so izstopali bojni znaki (last **Military Muzej Martin**), podeljeni za direktni stik s sovražnikom med vojno v SLO.

Razstavno-prodajni del prireditve so bogatili številne zbirke denarja, znamk, razglednic, medalj, stripov, vžigalčnih škatlic, pez in

Mednarodni sejem zbirateljstva, ki je potekal od 28. do 30. marca '08 se je zaključil. V treh dneh se je zvrstilo več kot **10.000 obiskovalcev**, ki so lahko občudovali zbirke **153 zbirateljev** in trgovcev iz tujih držav (Nemčije, Kitajske, Hrvaške, Litve, Madžarske, Bolgarije, Italije, Avstrije, Češke, Malte, Belgije, San Marina, Portugalske, Srbije, Peruja, Vatikana). In seveda med njimi smo se znašli tudi mi, imeli smo tudi dve vitrini (kot se vidi iz spodnjih slik) na razstavnem prostoru.

Prvi dan so novinarje in naključne obiskovalce povabili na voden ogled tematske razstave Slovenika,

Razstavna vitrina ZZVIS-a

kinder figuric, kitajskih mineralov, fosilov, draguljev, **Aljoša** starin in še in še... Med razstavljavci so bile tudi trgovine, ki ponujajo najrazličnejšo opremo za zbiratelje. Trgovci z zlatom in srebrom so na ogled postavili 10-kg srebrnik avstralske kovnice, premierno pa si je bilo mogoče ogledati srebrne dunajske filharmonike iz čistega srebra, ki so se pridružili do zdaj svetovno znanim in tudi pri nas najbolj prodajanim zlatim dunajskim filharmonikom. Sejem je bil letos izjemno uspešen tako po številu obiskovalcev, kot po številu zbirateljev in trgovcev, ki jih je bilo v primerjavi z lanskim letom še enkrat več.

<http://www.collecta.si/fotogalerija-2008/>

Polde in Marija

Razstavna vitrina ZZVIS-a

GENERALSKA ZVEZDA (NOB)

Konec leta 1943, s pomočjo Sovjetske armade, se je partizanska vojska posodobila. Razen orožja je dobila tudi uniforme, med pošiljko pa tudi nekaj posebnega, bile so to petokrake zvezde, narejene iz zelo kvalitetnega emajla. Kvaliteta emajla je ustrezala kvaliteti iz časov Carske Rusije. O prihodu teh zvezd pričajo pisani dokumenti nekaterih komandantov, ki so bili objavljeni v Beograjskem časopisu Politika v 90-ih letih prejšnjega stoletja. Eden od njih omenja, kako so od Rusov dobili večjo količino teh zvezd, česar so bili posebej veseli.

Ko sem preučeval uniforme in opremo iz NOB, sem na medvojnih in povojnih fotografijah opazil, da so nekateri naši komandanti, takrat že generali, nosili drugačno zvezdo na kapah. Pred časom sem odkupil nekatere dokumente, pošto, ter še nekatere predmete, ki so pripadali **Branku Poljancu*** – General lojtnant, namestniku načelnika General-štaba JA, ter poznejšemu prvemu vojaškemu atašeju v Moskvi. Med njegovimi stvarmi je bila zvezda in fotografija s to zvezdo na kapi.

Zvezda je ovalne oblike, v sredini je petokraka zvezda iz rdečega, obrobljena z belim emajlom. (sl.1).

Ob ponovnem pregledu fotografij, nekaterih tudi iz leta 1944, sem ugotovil, da so enako zvezdo nosili naslednji **generali**:

- ✱ **Koča Popović**
- ✱ **Peko Dapčević**
- ✱ **Kosta Nađ**
- ✱ **Arsa Jovanović**
- ✱ **Petar Drapšin**
- ✱ **Branko Poljanec**
- ✱ **Franc Rozman – Stane**
- ✱ **Dušan Kveder – Tomaž**
- ✱ **Svetozar Vukmanović – Tempo**
- ✱ **Aleksandar Ranković**
- ✱ **Danilo Lekić**
- ✱ **Ivan Gošnjak.**

V nekaterih katalogih, kateri se ukvarjajo z militarijo NOB-ja, je po mojem mnenju napačno narisana Generalska zvezda. Zdi se mi, da takšna zvezda ne obstaja, ampak, da je to mišljena zgoraj opisana zvezda.

* **general Branko Poljanec** je zaradi resolucije inform-biroja končal svojo kariero na Golem Otoku.

slika 1

Slika 2 *general Ivan Gošnjak*

B. Sokolovič – L.Gumpot

Spominska znaka TO

Spominski znak:

Zvest domovini je bil ustanovljen z namenom, da se počasti prestop pripadnikov JLA, ki so v obdobju 27. 6. – 2. 7. 1991 prestopili v vrste TO RS.

Napisa na znaku je bil nekoliko nesrečno izbran, saj večina pripadnikov **JLA** ni bilo Slovenske narodnosti, zaradi tega je prišlo do spremembe napisa iz zvest domovini v zvest Sloveniji.

Znak je po obliki takšen kot spominski znaki izdani za dogodke v osamosvojitveni vojni, v širino meri nekaj čez 29mm v višino pa 35mm. Pripenja se z horizontalno iglo, katera je nameščena pod vrhom hrbtni strani. Vsi znaki so tudi oštevilčeni. Na sliki pod znakoma je viden tudi trakec za spominski znak – **modre barve**.

Spominski znak:

Za zasluge pri organiziranju TO RS je bil ustanovljen z strani takratnega obrambnega ministra Janez-a Janše z odredbo 20. maja 1991.

2. junija 1991 je minister osebno **podelil 93 znakov** v učnih centrih TO RS na **Igu** in v **Pekrah**.

Vojakom in osebju teh učnih centrov, pripadnikom ministrstva za obrambo in pripadnikom **RŠTO**, ki so sodelovali pri organizaciji nove **SV**, pa je bilo podeljenih **500 spominskih značk**, od tega **300 vojakom**.

Znak v širino meri nekoliko manj kot 33mm v višino pa 47mm, pripenja se na vertikalni iglo, katera poteka po sredini zadnje strani, pod njo je tudi napis proizvajalca Aurea Celje – vsi znaki so oštevilčeni. ❖

Jakob Klenovšek

Military Muzej Martin v Kranju

Uniforme tujih vojska

Martin pred zbirko našitkov Slovenske Vojske

Našitki SV po bivših pokrajinskih poveljstvih- že zgodovina

Za ogled muzeja se je potrebno dogovoriti vnaprej (031/500-405)

ali pa na Email zzvis@email.si ❖

Martin Leskovar

SPOMENICA BORCEV ZA SVOBODO

1936 - 1939 (prevod T.B.)

Bjeloš Nenad

Prvi prostovoljci so pričeli prihajati v Španijo takoj po razrastu fašistične vstaje, že v letu 1936 pa so bile formirane prve prostovoljske enote. Prostovoljci so prihajali iz vseh krajev sveta. V mednarodnih brigadah se je borilo okrog 1.700 državljanov takratne Kraljevine Jugoslavije. Večina teh je bila odlikovana z odlikovanji španske republikanske vojske, med njimi tudi mnogi Jugoslovani. Po končanju španske državljanske vojne so bili mnogi prostovoljci internirani v francoskih zbirnih taboriščih, kjer so čakali povratka domov. Leta 1941, s pričetkom aprilske vojne, so se mnogi od teh udeležili vojne, natančneje 250 njih, kateri so se uspešno prebili na prostor takratne Jugoslavije. Večina »špancev« je imela pomembno vlogo v narodnoosvobodilnem gibanju med drugo svetovno vojno, saj so se udeležili boja proti fašizmu tako v Jugoslaviji, kot tudi v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem. Po zaključku te vojne so mnogi preživeli zavzeli pomembne vojaške in politične dolžnosti v Jugoslaviji.

Ob različnih priložnostih, ko se je obeleževalo različne obletnice, vezane na špansko državljansko vojno, so socialistične države in njihovi nacionalni komiteji, v katerih so se nahajali ali iz njih izvirali prostovoljci, skovale različna priznanja v znak zahvale. Ta priznanja so se ob obletnicah podeljevala španskim prostovoljcem. Ob trideset (30) letnici španske državljanske vojne, v letu 1966, je španska vlada sprejela dekret, na podlagi

katerega se je vsem preživelim španskim borcem dodelila **SPOMENICA BORCEV SVOBODE**.

Spomenica je skovana iz kovine v dveh delih, je elipsaste oblike in dimenzij 49 x 56mm. Avers spomenice predstavlja srebrn lovorov venec z rdečimi jagodami, v spodnjem delu je spojen z vejami. Preko vej sta reliefno izpisani letnici »1936 – 1939«, pod tem pa je delno zvita vertikalna zastava republikanske vojske v rdeči, rumeni in modro vijolični barvi.

Na srebrnem lovorovem vencu leži rdeča emajlirana zvezda peterokraka s premerom 48mm. Zvezda ima pozlačene robove. V centralnem delu zvezde peterokrake je napol izbočena zemljina polobla s prikazom Pirenejskega polotoka (Španije) in sicer v rdečem emajlu, morske površine pa so obdelane v modrem emajlu. Polobla zemlje je ovita z belim emajliranim prstanom širine 4mm, v katerem je v španščini izpisano geslo:

»VOLONTARIO DE LA LIBERTAD« oz. v prevodu »Prostovoljci za svobodo».

Revers je reliefen in ima obdelane robove. V centralnem delu zvezde je matica z navojem (industrijski tip), ki spaja venec in zvezdo in s tem tvori celoto (priznanja). Matica za pritrditev in nošenje spomenice je ravna in ploščata ter ima »metuljčke« oz. krilca za lažje pritrdjevanje.

Opisana matica nima oznak proizvajalca, ima pa dve majhni reliefni zvezdici na površini. Čeprav na matici ni oznak kovnice in proizvajalca, se zaradi tehnologije izdelave lahko predvideva, da so priznanja izdelana v Industrijski kovnici »Marko Orešković« v Zagrebu.

Predstavljena spomenica je iz zbirke avtorja, pripadala pa je praškemu študentu in španskemu borcu Mirku Horvatu (rojenemu 1911), borcu mednarodne brigade Georgi Dimitrov ter poročniku španske republikanske vojske. ❖

Zapisano po virih, ki jih hrani avtor. Članek je bil objavljen tudi v *Vojno zgodovinskem zborniku*, ki ga izdaja vojni muzej Logatec (št 20/2005, str.91) ❖

Prevod originalnega zapisa: T.B.

Slovenci in vojaško gornišтво

razstava v Cankarjevemu domu v Ljubljani

Ljubljana, 13. – 16. februar 2008

V FEB je v Cankarjevem domu v LJ potekal 2. mednarodni festival gorniškega filma. Na festivalu so bili prikazani tuji in domači filmi.

Vojaški muzej SV je v sodelovanju z Društvom za gorsko kulturo, Združenjem vojaških gornikov Slovenije in **Military Muzej Martin** iz Kanjske vojašnice postavil razstavo z naslovom »Slovenci in vojaško gornišтво in smučanje«.

Razstavo je odprl načelnik General Štaba Slovenske Vojske generalpodpolkovnik Albin Gutman.

Foto: Marko Pišlar MORS

Moč je bilo videti razvoj bojevanja v gorah nekoč in danes, s posebnim poudarkom na prispevku Slovencev ter prenašanje izkušenj iz alpinizma in smučanja v vojskovanje v gorah in obratno. Avtorja razstave sta bila kustos dr. Andrej Gaspari iz Vojaškega muzeja SV in brigadir v pokoju Janez Kavar.

Gorske enote imajo v vseh vojskah po svetu poseben pomen.

I. svetovna vojna je z največjim vojaškim spopadom v gorah doslej, v Krnskem pogorju in ob reki Soči pospeševala učinkovitost lahko opremljenih in oboroženih, hitro premakljivih enot, je spomnil načelnik Albin Gutman.

Povedal je tudi, da smo Slovenci v zgodovini kot vojaki delovali v vojskah različnih državnih ureditev.

Pri bojevanju v gorah pa smo

postali najbolj prepoznavni z 2. gorskim strelskim polkom, ki je bil v nekdanji avstroogrski vojski tudi najbolj slovenska enota.

Po zaslugi odličnih gorniških sposobnosti so v II. svetovni vojni slovenski partizani izvedli vrsto uspešnih akcij in reševali zavezniške letalce visoko v gorah. Tudi v osamosvojitveni vojni leta 1991, so se izkazali alpski izvidniški vodi slovenske Teritorialne obrambe, ki so bili kljub maloštevilčnosti visoko učinkovite enote, je še dodal načelnik Gutman.

Po besedah načelnika GŠSV gppk Albina Gutmana je uspešen razvoj vojaškega gornišťa in gorskih enot Slovenske vojske v vzajemni povezanosti in odvisnosti z razvojem gornišťa, alpinizma in smučanja v Sloveniji, po čemer smo prepoznavni in priznani tudi v tujini.

Vir: <http://www.mors.si>

Robert LESKOVAR

TO gornik (Military Museum Martin)

Gorniki treh obdobj (Avstroogarska, SFR Jugoslavija in Republika Slovenija)

Gostje z GŠSV

otvoritveni govor NGŠSV

Ponazoritvena skupina z visokimi častniki SV

foto: Monika Leskovar

RED LEGIJE ČASTI

Malo je odlikovanj v svetu, ki so si pridobile toliko popularnosti in slave, kot si jo je francoski **red Legije časti**. Ustanovil ga je **Napoleon Bonaparte 19. maja 1802** v majhnem obmorskem mestecu Bulogne Sur Mer. Od tedaj je minilo 206 let, vendar mit in zgodovina tega odličja še vedno polnita strani strokovne in zgodovinske literature. Zanj so se borili Napoleonovi huzarji, oficirji tujske legije, zanj so padali letalski asi iz I. in II. svetovne vojne, po njem so segali borci odpora.

Red legije časti je od prvih dni obstoja pa do danes doživel veliko sprememb, na njegovem aversu so se menjale glave vladarjev, dokler ni leta 1870 dobil in obdržal lik **MARIANNE** – simbola francoske revolucije. Skozi svojo burno zgodovino je red obdržal samo geslo: **»HONNEUR ET PATRIE«**, kar v smiselnem prevodu pomeni: **»Za čast in domovino«**.

Red Legije časti predstavlja belo emajliran peterokraki križ malteške oblike, na njem je na aversu (spredaj) glava Marianne in krožni napis: **»REPUBLIQUE FRANCAISE«**. Na reversu (hrbtna stran) sta v medaljonu na sredini dve prekrizani modro – belo – rdeči trobojnici ter prej omenjeni napis: **»HONNEUR ET PATRIE«**. Okoli križa je lovorov venec, kateri se še enkrat pojavi v pomanjšani obliki na vrhu križa, kjer se končuje v obročku za trak. V času cesarstva, restavracije in kraljevine je bila na vrhu krona namesto lovorovega venca. V tem času je bil red izdelan iz srebra in zlata. Trak je bil vedno krvavo rdeče barve in še danes nosijo nosilci tega reda v gumbnici na civilni obleki rozeto rdeče barve kot znak pripadnosti redu legije časti.

Red legije časti ali **»ORDRE LEGION D'HONNEUR«** se deli na pet stopenj:

- ✱ Grande Croix – veliki križ
- ✱ Grande Officier – veliki oficir
- ✱ Commandeur – komturški križ (predstojnik viteškega reda: postal je komtur; vojvode in redovni komturji – Slovar slovenskega knjižnega jezika)
- ✱ Officier – oficirski križ
- ✱ Chevalier – viteški križ

Tako hierarhično stopnjevanje kot pri Legiji časti najdemo pozneje pri vseh pomembnejših evropskih vladarskih redih in še danes predstavljajo osnovo za stopnjevanje novoustanovljenih redov.

Po strokovni reviji povzel Ivan Tušar, Idrija.

Red na fotografiji je iz zbirke avtorja. Poleg tega odličja je poleg ostalih v zbirki Ivana Tušarja še več francoskih znakov in priznanj, katera so v nadaljevanju predstavljena na fotografijah (fotografije T.B.). ❖

- ✱ Red črne zvezde benina »Dahomej« - 5. stopnja oz. viteški križ,
- ✱ Bojevniški križec (I. in II. svetovna vojna),
- ✱ Vojni križ 1914 – 1918,
- ✱ Vojni križec 1939,
- ✱ Bojevniški križec 1914 – 1918,
- ✱ Spominski križec 1915
- ✱ Spominska vojaška medalja 1914 – 1918,
- ✱ Medalja časti,
- ✱ Znak zveze francoskih bojnikov.

avers - LEGIJA - revers

avers - Bojni križec 1939 - revers

Red črne zvezde - avers

avers - Vojni križec 1914 - 1918 - revers

avers - Vojni križec 1939 - revers

Legija - avers - detajl

avers - Spominska vojaška medalja 1914 - 1918 - revers

avers - Spominski križec 1915 - revers

Legija revers - detajl

avers - Vojni križec 1939 - revers

avers - Medalja časti - revers

Ivan Tušar

Foto: T.B.

avers - Znak zvezde francoskih bojevnikov - revers

Redi in medalje Socialistične Federativne Republike Jugoslavije od 1945–1990

Orders and Decorations of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, 1945 – 1990

				
Red jugoslovanske velike zvezde (1964) (Order of the Yugoslav Grand Star)	Red svobode (1945) (Order of Freedom)	Red narodnega heroja (1943) (Order of the People's Hero)	Red junaka socialističnega dela (1948) (Order of Hero of Socialist Labor)	
				
Red narodne osvoboditve (1943) (Order of National Liberation)	Red jugoslovanske zastave z lentu (I) (1947) (Order of the Yugoslav Flag with Sash)	Red vojne zastave (1951) (Order of the War Banner)	Red jugoslovanske zvezde z lentu (I) (1954) (Order of the Yugoslav Star with Sash)	Red partizanske zvezde z zlatim vencem (I) (1943) (Order of the Partizan Star with Gold Wreath)
				
Red Republike z zlatim vencem (I) (1960) (Order of the Republic with Gold Wreath)	Red zaslug za narod z zlato zvezdo (I) (1945) (Order of Merit to the Nation with Gold Star)	Red bratstva in enotnosti z zlatim vencem (I) (1943) (Order of Brotherhood and Unity with Gold Wreath)	Red narodne vojske z lovorovim vencem (I) (1951) (Order of the People's Army with Laurel Wreath)	Red jugoslovanske zvezde z zlatim vencem (II) (1954) (Order of the Yugoslav Star with Gold Wreath)
				
Red dela z rdečo zastavo (I) (1945) (Order of Labor with Red Banner)	Red za vojne zasluge z veliko zvezdo (I) (1951) (Order of Military Merit with Grand Star)	Red partizanske zvezde z srebrnim vencem (II) (1943) (Order of the Partizan Star with Silver Wreath)	Red Republike z srebrnim vencem (II) (1960) (Order of the Republic with Silver Wreath)	Red jugoslovanske zastave z zlatim vencem (II) (1947) (Order of the Yugoslav Flag with Gold Wreath)
				
Red zaslug za narod z srebrnimi zravicami (II) (1945) (Order of Merit to the Nation with Silver Rays)	Red bratstva in enotnosti z srebrnim vencem (II) (1945) (Order of Brotherhood and Unity with Silver Wreath)	Red narodne armade z zlato zvezdo (II) (1951) (Order of the People's Army with Gold Wreath)	Red za hrabrost (1943) (Order of Bravery)	Red jugoslovanske zvezde na ogrlici (III) (1954) (Order of the Yugoslav Star on Cravat)
				
Red dela z zlatim vencem (II) (1945) (Order of Labor with Gold Wreath)	Red za vojne zasluge z zlatimi meči (II) (1951) (Order of Military Merit with Gold Sword)	Red Republike z bronastim vencem (III) (1960) (Order of the Republic with Bronze Wreath)	Red jugoslovanske zastave z zlato zvezdo na ogrlici (III) (1947) (Order of the Yugoslav Flag with Gold Star on Cravat)	Red partizanske zvezde z puškama (III) (1943) (Order of the Partizan Star with Guns)
				
Red zaslug za narod z srebrno zvezdo (III) (1945) (Order of Merit to the Nation)	Red narodne vojske z srebrno zvezdo (III) (1951) (Order of the People's Army with Silver Star)	Red jugoslovanske zastave z zlato zvezdo (IV) (1947) (Order of the Yugoslav Flag with Gold Star)	Red dela z srebrnim vencem (III) (1945) (Order of Labor with Silver Wreath)	Red za vojne zasluge z srebrnimi meči (III) (1951) (Order of Military Merit with Silver Sword)
				
Red jugoslovanske zastave z srebrnim vencem (V) (1947) (Order of the Yugoslav Flag with Silver Wreath)	Medalja za hrabrost (1943) (Medal for Bravery)	Medalja za zaslug za narod (1945) (Medal for Merit to the Nation)	Medalja dela (1947) (Medal of Labor)	Medalja za vojne zasluge (1951) (Medal for Military Merit)
				
Medalja za vojaške vrline (1951) (Medal for Military Virtue)	Medalja za zasluge (Medal for Merit)	Medalja "Smrt fašizmu - Svoboda Narodu" (Commemorative Medal, "Freedom to People - Death to Fascism")	Medalja "30. let Zmage nad Fašizmom, 1945-1975" (30 Years of Victory over Fascism) Medal	Medalja "10. let Jugoslovanske Armade 1941-1951" (10 Years of Yugoslav Army) Medal
				
Medalja "20. let Jugoslovanske Ljudske Armade, 1941-1961" (20 Years of Yugoslav People's Army) Medal	Medalja "30. let Jugoslovanske Narodne Armade 1941-1971" (30 Years of Yugoslav People's Army) Medal	Medalja "40. let Jugoslovanske Narodne Armade 1941-1981" (40 Years of Yugoslav People's Army) Medal	Medalja "50. let Jugoslovanske Narodne Armade 1941-1991" (50 Years of Yugoslav People's Army) Medal	Medalja "Odličnem strelcu" (Distinguished Marksman Medal)
				
Medalja udeležencem potovanja z predsednikom Titom v Indijo in Burmo, 1954-1955 (President Tito's Visit to India and Burma, 1954-1955)	Medalja Zveze borcev za Jugoslovane v internacionalnih brigadah v Španiji, 1936-39 (Medal of the Association of Yugoslav Fighters in the International Brigades in Spain, 1936-1939)			

Uniforme, oznake in kovanci

3rd Special Forces Group – Airborne – Desert Eagles

(pripravi: štabni vodnik Mitja Močnik)

V času mojega službovanja v okviru slovenskega kontingenta **ISAF SIKON 6 v Campu Arena** v bližini mesta **Herat** v zahodnem **Afganistanu** sem poleg pripadnikov drugih vojsk spoznal tudi dva ameriška kolega iz 3rd SFG(A), ki sta delala v SOCE (*Special Operations Centre*). V polletnem obdobju od AVG 2006 do FEB 2007 sem se z obema zelo dobro spoprijatelžil tako na službeni kot zasebni plati. Eden od njiju po činu major je po rodu *Slovenec*, saj sta njegova dva stara starša iz Slovenije iz obdobja, ko so še pred prvo svetovno vojno Slovenci pogosto emigrirali v ZDA s trehuhom za kruhom. Poleg tega pa je tudi odličen poznavalec Slovenije in slovenske zgodovine, še posebno Soške fronte. Na tej tematiki sva tudi potrošila kar nekaj ur in obdelovala bojišče Soške fronte po dolg in po čez.

Ker smo vsi trije isti letnik in smo se dobro ujeli na vseh področjih sem ohranil tako z majorjem kot z višjim štabnim vodnikom kontakt in si redno dopisujemo. Že v Afganistanu sta mi podarila nekaj njihovih oznak, kovanec, kape in major uniformo, kasneje, ko sta tudi ona dva zaključila misijo pa sta mi poslala še po pošti kar nekaj zanimivosti. Nekaj teh bom tudi predstavil v tem prispevku.

3rd SFG se nahaja v **Fort Braggu** v **Severni Karolini**, kjer je tudi domovanje in vadbeni center ameriških specialnih enot – **Zelenih baretk**. Ta enota je namenjena predvsem za afriško in puščavsko bojevanje. Enota je delovala najprej v različnih specialnih operacijah na področju Afrike, z zalivsko krizo in posredovanjem v Afganistanu pa je prevzela primarni del specialnih operacij na tem področju, predvsem v Afganistanu. Od tu imajo tudi naziv **Desert Eagles** (*Puščavski orli*).

Pripadniki so zelo visoko motivirani in vrhunsko usposobljeni za delo, so pa tudi zelo preprosti in popolnoma navadni ljudje, ne pa kot jih poznamo iz Hollywoodskih filmov kot so Rambo ipd.

Osebnostno sem dobil ob zaključku moje misije v Afganistanu tudi njihovo listino z zahvalo za sodelovanje z njihovo enoto, s podpisom poveljnika za specialne operacije v Afganistanu. Naknadno pa mi je bila poslana še zelo zanimiva grafika te enote s certifikatom o verodostojnosti. Ker določene oznake niso ravno pogoste v zbirkah pri nas, sem se odločil, da jih tudi bralcem glasila Zbiralec predstavim v tem prispevku.

KOVANEC 3rd SFG (A)

Kovanec je premera 45mm iz delan iz medenine. Z ene strani je reliefno steriliziran znak specialnih enot »**Zelene baretke**«, dve prekrizani puščici, številka 3, ki pomeni 3rd SFG(A), napisa »**Special forces**« (*Specialne sile*) in »**De Oppresso Liber**«, kar pomeni v latinščini, »**z zatiranjem do svobode**«. Z druge strani kovanca pa je v centru grb 3rd SFG(A) (ščit z rumeno, rdečo, belo in črno barvo) z oznako Zelenih baretk, oznake kot jih nosijo pripadniki določenih specialnosti in usposobljenosti na uniformi in napisi:

»**Desert Eagles – Bush Hogs – Bushmen**« - *Puščavski orli – Merjasci iz goščave – Grmičar*. Vse to simbolizira usposobljenost bojevanja v puščavah Afrike in Azije, v stepah, goščavah in gozdovih Afrike. »**Hard Times Don't Last – But Hard Men do**« - *Težki časi niso minili – neusmiljeni za to poskrbijo*. Kar pomeni, da je potrebno biti stalno usposobljen in pripravljen na bojevanje in, da določene nevarnosti niso nikjer izključene, da do tega ne pride pa poskrbijo pripadniki specialnih enot.

»**Excellence through professionalism**« - *Vrlina s profesionalnostjo*. Ta misel nam pove, da so pripadniki 3rd SFG(A) vrhunsko in profesionalno usposobljeni na svojem področju za opravljanje nalog.

Kovanec 3rd SFG (A) za operacije v Avganistanu in Iraku

Tudi ta kovanec je premera 45mm izdelan iz medenine. Z ene strani je na kovancu stiliziran Afganistan in emajliran v nacionalnih barvah zastave Afganistana. Na sredini je grb in znak 3rdSFG(A). Nad Afganistanom je čin polkovnika (Colonel) in višjega štabnega praporščaka (Sergent Major of the Army), kar predstavlja možnost graditve kariere na podčastniškem in častniškem nivoju za vsakega posameznika v enoti. Na zgornji in spodnji strani se nahajata še napis:

»**Presented in Recognition of excellence - 3rd SFG(A)**« - *Podeljeno v znak priznanja za odličnost.*

NAŠITKI

Našitek enot za specialne operacije v HERATU (Afganistan)

ramenski našitki zelenih baretk za službeno uniformo

Poleg klasičnih našitkov specialnih enot in našitka 3rd SFG(A) za na baretko, je predvsem zanimiv našitek, ki so si ga dali izdelati pripadniki SOCE v Heratu v Afganistanu. Tovrstnih našitkov je bilo izdelanih samo okrog 20 kosov. Našitek je v obliki ščita z rdečo obrobo in oker – puščavsko podlago. Napis, Afghanistan ISAF-SOF, predstavlja enoto za specialne operacije v okviru ISAF-a v Afganistanu pripadnikov 3rd SFG(A). Na sredini našitka je stilizirana Afganistanska zastava, na kateri je simbol NATA in meč, kar predstavlja, pomoč in stabilizacija miru v Afganistanu s podporo držav članic NATA. Našitek je velikosti 95 x 55mm. Izdelan je pri enem od lokalnih vezcev našitkov po naročilu v mestu Herat.

Pomen barv v grbu 3rd SFG(A) pa je naslednji:

- ✳ rdeča: 7th SFG(A)
- ✳ črna: 5th SFG(A)
- ✳ rumena: 1st SFG(A)
- ✳ bela: 1st SFTG(A) – Special Forces Training Group.

3rd SFG(A), je bila ustanovljena iz navedenih enot, ki so bile formirane leta 1963. Pripadniki teh enot so potem po posebnem izboru tvorili formacijo 3rd SFG(A).

mali grb 3rd SFG(A) s padalskim znakom

grb v obliki štita za na baretko 3rd SFG(A)

PUŠČAVSKA UNIFORMA »THREE COLOUR«

Tribarvna puščavska uniforma z oznakami 3rd SFG (A)

Tribarvna puščavska uniforma (Desert DCU = Desert Combat Uniform) višjega štabnega vodnika (Sergeant 1st Class) z oznakami Zelenih baretk. Uniforma je kompletna z vsemi pripadajočimi našitki. Z uniformo se lahko nosijo črni škornji ali pa puščavski. Uniformo je kolega iz 3rd SFG(A) nosil v specialnih operacijah na jugu Afganistana.

Čin na ovratniku uniforme: SGT 1st Class.

Oznake specialnosti nad levim prsnim žepom

Oznaka specialnih enot, padalske enote in zastavica na desnem ramenu

Oznaka specialnih enot, padalske enote na levem ramenu puščavske tribarvne uniforme

KLASIČNA UNIFORMA VOJSKE ZDA M-65 »WOODLAND BDU«

WOODLAND uniforma M-65 vojske ZDA z oznakami specialnih enot »GREEN BERETS«

Klasična bojna uniforma vojske ZDA z gozdnim vzorcem (Woodland BDU - Battle Dress Uniform, M-65) z oznakami specialnih enot in majorskim činom na ovratniku. Nad desnim prsnim žepom je priimek, nad levim poleg napisu pripadnosti vojski ZDA, še oznaka mojstra padalstva, izvedenca – strokovnjaka za pehotno bojevanje, pod napisom US Army pa oznaka izurjenosti v padalskem slogu na prosti pad, oz. ekstremne padalske skoke. Na levem rokavu so še našitki specialnosti; specialne enote, rangerji in padalci, ter oznaka Zelenih baretk. Kroj uniforme je popolnoma enak kot pri tribarvni puščavski uniformi, ravno tako blago – »ripstop«. Z uniformo se lahko nosijo črni usnjeni škornji ali pa zeleno-črni za bojevanje v džungli (Jungle boot).

Oznake specialnosti nad desnim prsnim žepom

Oznake specialnih enot na levi strani

Čin majorja in simbol spec. Enot na ovratniku jakne WOODLAND

čin majorja na desni strani

simbol specialnih enot ovratnika na levi strani

NOVA UNIFORMA VOJSKE ZDA – ACU (ARMY COMBAT UNIFORM)

ACU–Army Combat Uniform, je nova kamuflažna bojna uniforma vojske ZDA z digitalnim vzorcem, ki je bila uvedena v redno uporabo aprila 2005 in bo zaključena v decembru 2007, ko bodo z novo uniformo opremljeni vsi pripadniki vojske ZDA, iz redne in rezervne sestave.

Uniforma je izdelana iz zelo kvalitetnega blaga in glede na kroj in posodobitve, ki jih je kar 20 v primerjavi s predhodno Woodland uniformo, udobna za nošenje in praktična pri nošenju še bojne ga neprebojnega jopiča in druge bojne opreme. Uniforma ime predvsem spremembe z namestitvijo raznih žepov, tako lega kot število in uporabnost le teh, namesto gumbov je zadruga in zapenjanje rokavov, nekaterih žepov in rokavov z ježkom, oznake in položajne oznake so vse na ježka, da jih lahko pripadnik pred pranjem odstrani in še vrsta drugih zelo funkcionalnih sprememb in dopolnitev. Uniforma je kompletna z vsemi oznakami s pripadajočim klobukom in zeleno baretko z grbom 3rd SFG(A) in činom majorja. Na uniformo se nosijo oker puščajski škornji. Uniformo je nosil major v specialnih operacijah v Afganistanu.

ACU – ARMY COMBAT UNIFORM, nova uniforma pehotne vojske ZDA z digitalnim vzorcem in z oznakami 3rd SFG (A) in zeleno baretko z grbom 3rd SFG (A) in majorskim činom

Čin Majorja na prsnem delu uniforme

grb 3rd SFG (A) in čin majorja na zeleni baretki

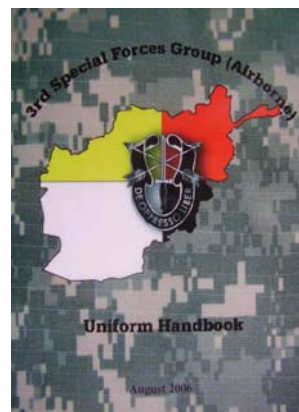
Oznake na desnem rokavu, mečem je oznaka poveljstva za spec. operacije (SPECIAL OPERATIONS COMMAND)

našitek z oznake na levem.

Formacijski klobuk za ACU uniformo

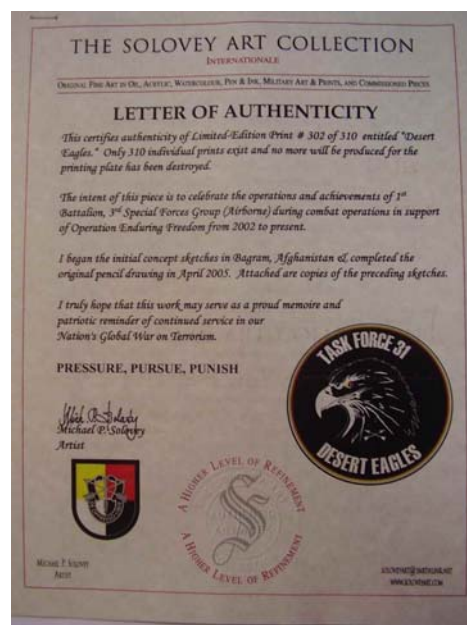
pravilnik o nošenju nove ACU pohotne uniforme za pripadnike 3rd SFG (A).

Poleg klobuka in baretke, pripada uniformi še formacijska kapa s senčnikom nad očmi, ki je pa žal nimam. Z uvedbo uniforme pa je spremenjen tudi pravilnik o nošenju uniforme vojske ZDA. Jaz hranim priročnik za uporabe nove uniforme, ki velja za pripadnike 3rdSFG(A). Priročnik je velikosti žepne beležke z vsemi navodili za nošenje, uporabo, vzdrževanje in hranjenje bojne uniforme. Poleg bojne uniforme pa je v vsebini navodilo za nošenje in uporabo svečane uniforme in pripadajočih oznak, ki se jih lahko nosi na uniformi.

ZAHVALA IN CERTIFIKAT

Zahvala za sodelovanje s pripadniki 3rd SFG (A) v operaciji »ENDURING FREEDOM« v Afganistanu, ki jo je prejel švob Mitja Močnik za obdobje služenja na misiji AVG 06-FEB 07 v Heratu.

Certifikat verodostojnosti grafike 3rd SFG.

DETALJI (OZNAKE) IZ »BASEBALL« KAP PRIPADNIKOV 3rd SFG(A)

Poleg standardnih uniform in oznak 3rdSFG(A), pa sem dobil v poklon še nekaj modelov »Baseball« kap z različnimi oznakami Zelenih baretk iz sestave 3rd SFG(A).

Oznaka 3rd SFG(A) GREEN BERETS na čelni strani baseball kape

napis »REENLIST SPECIAL FORCES« na zadnji strani kape

Ta kapa je iz sivega Jeansa in ima na čelni strani nad senčnikom za oči oznako Zelenih baretk in številko tri, ki predstavlja 3rdSFG(A), na zadnji strani pa napis »Reenlist Special Forces« - *nadaljnje služenje v specialnih enotah*. Kapo sem dobil skupaj z zahvalo za sodelovanje in kovancem ob zaključku misije v Afganistanu.

znak 1/3rd SFG (A) DESERT EAGLES (puščavski orli) na čelni strani baseball kape

vezena zastavica ZDA na zadnji strani kape

Kapa je iz belega Jeansa in ima na čelni strani izvezen grb 1. bataljona, 3rd SFG(A) – Puščavski orli, v obliki kroga, ki je obrobljen z barvami enote. Na zadnji strani je izvezena zastava ZDA.

Vezena zastava ZDA v peščeni barvi na čelni strani baseball kape

oznaka specialnih enot za puščavsko bojevanje na zadnji strani kape izvezena v puščavski barvi

Tudi ta kapa je iz Jeansa, barva puščavska. Na čelni strani je izvezena v puščavski barvi zastava ZDA, na zadnji pa oznaka specialnih enot za puščavsko bojevanje. ❖

Oznaka specialnih enot na čelni strani baseball kape. Trojanski konj je prvotni znak specialnih enot iz leta 1952 iz sestave 10th SFG, ki so bili stacionirani v BAD TOLZU na Bavarskem v objektu, kjer se je med 2. Svetovno vojno nahajala »SS Junker Schule«.

Znak je še vedno v uporabi in je izdelan iz srebra, nosi pa se na baretki.

POMEN OZNAK NA UNIFORMAH			
	MASTER PARACHUTIST (mojster padalstva)		SPECIAL FORCES – OFFICER (specijalne enote – častnik)
	MILITARY FREEFALL PARACHUTIST – BASIC (vojaški padalec na prosti pad – osnovna oznaka)		EXPERT INFANTRYMAN (strokovnjak – izvedenec za pehotno bojevanje)
	PARACHUTIST (padalec – osnovni znak)		COMBAT INFANTRYMAN – SECOND AWARD (strokovnjak za pehotno bojevanje z izkušnjami v boju – druga podelitev)

Viri:

- ✦ Army Regulation 670-1, Uniforms and Insignia, Wear and Appearance of Army Uniforms and Insignia, Headquarters Department of the Army, Washington, DC, 1 July 2002.
- ✦ True-Spec, The next generation in combat uniforms, Atlanco, Manufacturers of Durable, quality apparel.
- ✦ PM Soldier Equipment, Program Executive Office Soldier: Army Combat Uniform, October 2006.
- ✦ Command Policies & Programs Division, Uniform Policy FAQs, November 2006.
- ✦ Army Regulation 670-1, Wear and Appearance of Army Uniforms and Insignia, HQ Department of the Army, Washington DC, 1 July 2002.

Elektronski viri:

- ✦ <http://www.peosoldier.army.mil>
- ✦ <http://www.armyg1.army.mil/hr/uniform.asp>
- ✦ <http://www.army.mil/symbols/uniforms/>
- ✦ http://www.marcorssyscom.usmc.mil/sites/mcub/PAGES/uniform_plates.htm
- ✦ <http://meanwhile.com/?domain=militaryclothingpriceguide.info&>
- ✦ <http://www.armyg1.army.mil/hr/uniform/default.asp>
- ✦ <http://jasoc.com/images/jasocuniform.jpg>
- ✦ <http://www.peosoldier.army.mil>
- ✦ http://www.armystudyguide.com/content/army_board_study_guide_topics/uniforms/army-combat-uniform.shtml
- ✦ www.armystudyguide.com
- ✦ <http://www.answers.com/topic/army-combat-uniform>
- ✦ <http://www.1800nametape.com>
- ✦ <http://www.uniformnametape.com/military-name-tapes.html>

? ? ? ? ? P O M O Č ? ? ? ? ?

Pozdravljeni

v roke mi je prišel kip iz obdobja SFRJ, o katerem pa žal ne vem nič (ne avtorja, ne imena kipa). **Prosim za pomoč** – kakršnekoli informacije o kipu (na e-mail: brko@siol.net). ❖ **H V A L A !!!**

Mitja Crnkovič

Gortan Simončič

Po drugi svetovni vojni je bilo v takratni **DFJ (Jugoslaviji)** sprejeto nekaj zakonskih predpisov za zaščito gozdnih površin na območju celotne Jugoslavije. Kot del te zaščite so bile ustanovljene gozdarske »čuvajne« službe, vendar zaradi objektivnih razlogov njihovo delovanje ni bilo uspešno: obnova domačij in druge lokalne infrastrukture; na večjih površinah en ali dva gozdna čuvaja; širjenje obdelovalnih površin s sečnjo in požigi gozdnih površin; zadrževanje odpadniških skupin na določenih območjih in s tem onemogočena kontrola gozdnih čuvajev ter omogočeni nekontrolirani gozdni poseki. Z gospodarskim razvojem je v državi vedno bolj postajala pomembna lesna industrija, kar je zahtevalo gospodarno izkoriščanje gozdnega bogastva in na podlagi tega tudi primerno zaščito.

Zaradi te potrebe je 1948 leta izšel predpis¹, s katerim je bila ustanovljena Gozdna narodna milica (**GNM**), kot posebna vrsta Narodne Milice (**NM**) in je bila podrejena upravi **NM**. S tem predpisom so bile določene naloge, ki jih morajo poleg splošnih nalog milice izvajati pripadniki **GNM** (varovanje gozdov pred uničenjem, požari, gozdnimi tatvinami, krivolovom itd.).

Na podlagi tega predpisa so bile po celotni državi na območjih, kjer so obstajale večje gozdne površine ustanovljene enote oz. postaje **GNM**. V Sloveniji so bile ustanovljene postaje **GNM**, kjer so delovala večja gozdna gospodarstva kot na Pokljuki (Goreljek – 1950)², Snežniških gozdnih (Mašun), Pohorje itd.. Na teh postajah je redno službovalo cca. 5 do 10 gozdnih miličnikov. Kjer ni bilo možnosti ustanovitve

postaj ali zaradi potrebe po manjšem številu gozdnih miličnikov, so te namestili na splošnih postajah **NM** (2 do 3), z namenom da opravljajo službo v gozdnih patrolnih rajonih, ki so na območju te postaje³. Gozdna patrolja, ki je bila sestavljena v večini primerov iz dveh miličnika, je morala gozdni rajon obhoditi v nekaj dneh, s tem da je v času obhoda prenočevala na terenu. Vendar se namestitev gozdnih miličnikov na splošne postaje ni obneslo, ker so jih starešine postaj kljub prepovedi odrejali na druge naloge, tako da v nekaterih primerih niso bili izvedeni obhodi gozdnih površin tudi po nekaj mesecev⁴. Sama problematika pri organizaciji in izvajanju del ter družbeno-gospodarske spremembe v državi so pripeljale do ugotovitve, da ne obstaja več potreba po tovrstnem varovanju gozdov ter je bila na podlagi tega v 1951 letu ukinjena **GNM**⁵. Večji del pripadnikov je prestopilo v gozdna gospodarstva na delovna mesta gozdnih čuvajev, ostali pa so bili razporejeni v druge enote **NM**.

Ob sprejemu zakona je Ministrstvo za notranje zadeve **FLRJ** takoj pristopilo h kadrovanju za pripadnike gozdne narodne milice. Osnovno kadrovanje so izvedli iz vrst gozdnih delavcev – čuvajev, kateri pa niso smeli biti starejši od 30 let⁶. Ker s tem kadrom niso mogli izpopolniti enot **GNM**, so pridobivali kader tudi iz vrst miličnikov, ostalih gozdnih delavcev in drugih struktur. Tako je bilo v Sloveniji 1948. leta 226 gozdnih miličnikov, več kot polovica manj kot jih je bilo planiranih. V vseh letih niso mogli zagotoviti polne zasedenosti planiranih delovnih mest⁷. Zaradi specifične samega dela so pristopili k izobraževanju bodočih gozdnih miličnikov in tako za slovenske potrebe med ostalimi organizirali v

Begunjah šolo za pripadnike **GNM**, kjer so med ostalim predavali strokovnjaki za gozdarstvo in lesno industrijo⁸.

Istočasno je z podzakonskim aktom⁹ **MNZ FNRJ** bilo sprejeto navodilo o uniformi narodnih miličnikov, v katerem je predpisana tudi uniforma za pripadnike **GNM**. Za vse pripadnike narodne milice je bila predpisana uniforma enotnega kroja in barve (temno modra), s tem, da se je uniforma miličnikov **GNM** razlikovala od ostalih uniform v naramkah in posebni oznaki. Uniforma gozdnih miličnikov je imela na všitih naramkah bluz in plaščev (šinjelov) po sredini oz. celotni njeni dolžini prišit trak zelene barve, širine 10mm (ostali odprtomodre barve). Epoluške (pol trde naramke) podoficirjev **GNM** so imele namesto odprto-modrega traku okoli roba našit trak zelene barve, širine 3mm.

Poleg omenjenih barvnih razlik so pripadniki **GNM** na uniformah nosili posebno oznako in to v obliki hrastovega lista z zvezdo in to v dveh variantah v levo ter desno obrnjen list:

Znak je bil izdelan iz prešane pločevine, v zlato-rumeni barvi, dolžine 5cm, širine 1,7cm in debeline 1mm. Na sredini znaka – hrastovega lista oz. cca 1,5cm od korena lista se nahaja vtisnjena peterokraka zvezda v rdeči barvi, premera 1cm. Pripjenjal se je z dvema krilcema, dolžine 2cm, pritrjena na spodnjem delu in zgornjem delu zadnje strani znaka.

Znaka sta se nosila pritrjena na naramkah gozdnih miličnikov, epoluških podoficirjev in oficirjev gozdne milice ter to v levo obrnjen list na levi rami in v desno obrnjen list na desni rami uniforme.

GOZDNA NARODNA MILICA IN NJENA OZNAKA

Konec leta 1949 pa je bila sprejeta sprememba pri nošenju znakov GNM. Določeno je bilo, da sta na bluzah znaka pripeta na romba iz modrega egalizirja, ki sta prišita na levem in desnem koncu ovratnika. Znak se je pripel tako, da je bil romb v celoti pokrit in to v smeri od zgornjega do spodnjega ogla. Na plašču oz. »šinjelu« sta se znaka pripela na egalizira v obliki puščice, ki sta bila našita na obeh koncih ovratnika. Znak je bil pripet tako, da se je nahajal na sredini v sorazmerni razdalji od zgodnjega do spodnjega ogla posameznega našitega egalizirja¹⁰.

Na podlagi te spremembe je vsak pripadnik Gozdne Narodne Milice

prejel dva para znakov – hrastovih listov, katere so pripeli na dele uniform v skladu z novim navodilom.

Sprejetje in uvedba hrastovega lista kot znaka GNM pri večini pripadnikov milice v slovenskem prostoru ni bila sprejeta s simpatijo. Splošno mnenje je bilo, da bi namesto hrastovega lista moral biti znak v obliki lipovega lista, kateri predstavlja slovenstvo in istočasno slovanstvo. Kljub izraženemu nezadovoljstvu in javnim pripombam do spremembe znaka ni prišlo¹¹.

Pri vsem tem pa obstaja dilema, ki se nanaša na obstoječa znaka¹² (slika) in to v zvezi z

originalnostjo barve na zvezdi. Zvezda na znaku je v rdeči barvi, kar je razvidno tudi iz slike, vendar iz oblike izdelave zvezde (utor) bi se lahko tudi domnevalo, da sta bili prvotni zvezdi emajlirani v rdeči barvi. Iz dokumentacije, strokovne in druge literature, fotografij in pričevanj ni bilo mogoče ugotoviti ali sta obstoječa znaka oz. zvezdi v prvotni barvi ali z odstranjenim emajlom. Kljub dolgoletnem iskanju primerkov v muzejih, arhivih in drugih institucijah v Sloveniji in državah bivše Jugoslavije niso bili najdeni primerki, na podlagi katerih bi bilo lahko ugotovljena prvotno stanje zvezd. ❖

Redkost znaka: RRR++

Viri:

- ¹ Zakon o gozdni narodni milici, Uradni list FLRJ, številka 36/48, z dne 1/5-1948;
- ² Odredba o ukinitvi, ustanovitvi in preureditvi enot LM, Dopis MNZ LRS, številka 64/47 z dne 30/5-1950, Arhiv MNZ RS in ustmena izjava GABER Stanislav, Bled;
- ³ Začasno navodilo za službo gozdne LM, Dopis MNZ LRS, številka S-65/112 z dne 13/11-1950, Arhiv MNZ RS;
- ⁴ Pripadniki GLM se sme uporabljati le za službo GLM, Navodilo MNZ LRS, številka I/II-88/16 z dne 19/6-1951, Arhiv MNZ RS;
- ⁵ Zakon o odpravi zakona o Gozdni narodni milici, Uradni list FLRJ številka 44/51 z dne 3/10 – 1951;
- ⁶ Depeša MNZ FNRJ, številka pov. 222, z dne 14/5-1948, Arhiv MNZ RS;
- ⁷ Policaji, str. 19, mag. Pavel Čelik, ČZP Delo, Ljubljana 1991;
- ⁸ Depeša MNZ FNRJ, številka 1161-1948, z dne 25/5-1948, Arhiv MNZ RS;
- ⁹ Ukaz o uniformi Narodne milice, Priročnik 1948, MNZ FNRJ, osebni arhiv Pavel Čelik;
- ¹⁰ Navodilo za nošenje značk gozdne NM, dopis UNM številka I/a 2300/1 – Ie/Dra z dne 16/11-1949, Službeni bilten, Knjiga A 17/48-49, MNZ LRS 1948/49, Knjižnica MNZ RS;
- ¹¹ Ustmene izjave KERIN Vinko, Kobarid in GABER Stanislav, Bled ter drugi, osebni arhiv;
- ¹² V zbirki avtorja.

BAJONETI
VOJSKE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
M-1924 i adaptirani bajoneti M-1924 B i M-1924/1899 S

Bajonet M – 1924/1899 C

Pred sam početak drugog svetskog rata počelo se sa adaptacijom bajoneta za puške sistema Mauser M 1899 S koje su se nalazile u naoružanju srpske vojske kako bi izgled samih bajoneta bio prilagođen izgledu M 1924. Bajoneti, tačnije sečivo bajoneta je bilo identično sečivu standardnog bajoneta M 1924. Osnovna razlika sastojala se u profilu žlebova (T) za navlačenje na rebro okova puške, u dužini samog rukohvata koji je u odnosu na standardni bajonet M 1924 bio kraći za 15mm, u izgledu sigurnosnog dugmeta i unutrašnjem prečniku prstena koji je za 1,5mm bio veći u odnosu na M 24 i iznosio je 17mm. Takođe razlika je bila uočljiva i po mestu utiskivanja serijskog broja koji se nalazio na zadnjoj strani metalnog dela rukohvata.

Bajonet je radjen tehnikom visokog poliranja od kvalitetnog čelika. Obloge rukohvata su drvene pričvršćene navrtkama prepoznatljivim sa rukohvata M 24. Kanije su čelične, identične standardnom bajonetu i finiširane tehnikom bruniranja.

Na desnoj strani sečiva punciran je žig proizvođača „BT3“ u trouglu, kao i na kaniji sa suprotne strane od jezička za pričvršćivanje viska.

Ukupna dužina bajoneta: 502mm

Dužina sečiva: 384mm

Unutrašnji prečnik prstena: 17mm

Dužina metalnog dela rukohvata: 35mm

Dužina žlebova za navlačenje na rebro okova puške: 25mm.

nadaljevanje
iz Zbiraka št. 13 in 14

M. 1924/1899 S desno
Kolekcija Dr. Jim A. Maddox (USA)

M. 1924/1899 S levo
Kolekcija Dr. Jim A. Maddox (USA)

M. 1924/1899 S detalj desno gore i detalj levo dole

Bajonet M. 1924/1899 S u poredjenju sa standardnim M. 1924

Rukohvat i žlebovi („T“ profila) za pričvrščivanje bajoneta M. 1924/1899 S na rebro okova puške u poredjenju sa rukohvatom i žlebovima („TO“ profila) na bajonetu M. 24

Napomena autora: U jednom od prošlih brojeva magazina „Zbiralec“ objavljen je moj članak koji daje sažetu istoriju i razvoj bajoneta kao nezaobilazne i specifične vrste hladnog oružja svake armije. Gledajući delove zbirke članova ZZVIS objavljivanih u časopisu dosao sam do zaključka da većina članova skuplja i ostalu vojnu opremu uključujući i oružje. Upravo iz tih razloga odlučio sam se da uložim izuzetan napor kako bih na najjednostavniji i najsažetiji način uz bogate ilustracije približim svim članovima deo bajoneta (noževa) koji su bili u upotrebi nakon prvog svetskog rata, između dva rata i tokom drugog svetskog rata.

Iskreno se nadam da će veliki broj nepoznanica u identifikaciji bajoneta VKJ familije M. 24 za većinu članstva biti prošlost.

Prav tako naprošam vse bralce glasila, če slučajno razpolagajo z informacijami katere niso podane, da mi le te pošljejo na moj email ali pa na email ZZVIS-a zzvis@email.si, da bomo lahko objavili v naslednji številki in to vse v cilju boljšega informiranja bralcev. HVALA!

Posebna zahvala mojemu prijatelju, velikemu zbiratelju, publicistu in podpredsedniku želim, da se zahvalim svom prijatelju, velikom kolekcionarju, publicisti i potpredseniku „**The Society of American Bayonet Collectors**“-„**SABC**“ **Dr. Jimu A. Maddoxu** iz Združenih Držav Amerike avtorju knjige „**Collecting Bayonets**“ na fotografijh Jugoslovenskih bajonetov iz njegove zbirke z ekskluzivnimi pravicami za objavo in na nesebini pomoći glede realizacije tega članka! Svoje kolekcije sa ekskluzivnim pravom na objavljivanje i na nesebičnoj pomoći u realizaciji ovog članka!

Ob enem dolgujem zahvalo tudi vodećem Srbskim in enemu najvećjih svetovnih ekspertov za orožje gospodu Bogdanović Branku na pomoći in takodje, dugujem zahvalnost vodećem Srpskom i jednom od najvećih svetskih eksperata za orožje gospodinu Branku Bogdanoviću na pomoći i sugestijama u identifikaciji pojedinih primeraka bajoneta.

Literatura:

- *Andrej Mitrović „Srbija u prvom svetskom ratu,, SKZ Beograd 1984, Kolo LXXVII , Knjiga 513,*
- *1. decembar 1918-1988 „Sedamdeset godina Jugoslavije,, Milorad Daničić, Slobodan Milovanović, Danica Milovanović, Sunčica Daničić, Beograd 1988,*
- *Branko Bogdanović, „Dva veka pušaka na teritoriji Jugoslavije, Beograd 1990,*
- *Branko Bogdanović, „Srpski Mauzer,, , Beograd 2004.*
- *Dr. Jim Maddox, „Collecting Bayonets,, Savannah, Georgia 2005*

I would especially like to thank my friend dr. Jim A. Maddox of the United States of America, a great collector, journalist and Vice President of the Society of American Bayonet Collectors »SABC«. Dr. Maddox, author of the remarkable study »Collecting Bayonets«, provided me photographs of Yugoslav bayonets from his collection and permission to re-publish them. His generous offering of knowledge and experience added considerable value to this article.

Nebojša Milanović
Paraćin
ninapn@ptt.yu

Serbian Numismatic Society – member
BCN Bayonet Collector`s Network – member
Slovenian Association of Collectors of Military Insignia – member

3. del
zadnji del

* * * * *

Glasilo ZZVIS » ZBIRALEC št. 15 « je bilo izdano v 250 izvodih.

Tiskarna: MEDIUM d.o.o.; Uredila: Martin LESKOVAR in B. T.

Maj 2008

Slovenska vojska

V SLUŽBI DOMOVINE

POSTANI POKLICNI VOJAK

INFORMACIJE:

ODDELEK ZA PRIDOBIVANJE KADRA

tel.: 080 13 22

[http:// www.slovenskavojska.si/](http://www.slovenskavojska.si/)

e-naslov: naborna.pisarna@mors.si